

Ο ΜΑΡΞ ΚΑΙ Ο ΕΝΓΚΕΛΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΤΑΛΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η μικροαστική τρομοκρατία των διανοουμένων, εκδηλώνεται σε μια ειδική στιγμή εξασθένησης του προλεταριάτου στη δυναμική του σχέση με το κεφάλαιο. Σε μια στιγμή που δέχεται χτυπήματα στις συνθήκες εργασίας του, στην αγοραστική του δύναμη, στην ικανότητα υπεράσπισής του. Ικανότητα που εξασθενίζει ακόμα περισσότερο από την αρνητική επίδραση του οπορτουνισμού. Σ' αυτή τη στιγμή της μετωπικής επίθεσης της ιμπεριαλιστικής πολιτικής ενάντια στους μισθούς, κάθε τρομοκρατική πράξη καταλήγει να χτυπάει στα πλευρά το εργατικό κίνημα και να το εξασθενίζει ακριβώς τη στιγμή που έχει ανάγκη να συγκεντρώνει όλες του τις δυνάμεις. Δεν είναι η πρώτη φορά που συμβαίνει κάτι τέτοιο στην ιστορία.

Συχνά, σε μια κάμψη της προλεταριακής πάλης αντιστοιχεί ένα μικροαστικό τρομοκρατικό κύμα. Η ζημιά είναι διπλή. Αυτή τη φορά κινδυνεύει να είναι τριπλή γιατί προστίθεται η γενική ιδεολογική σύγχυση των άπειρων υποθέσεων και εξηγήσεων, οι οποίες έχουν τόση μεγαλύτερη δυνατότητα διάδοσης όσο πιο πλατιά είναι η αστική και η οπορτουνιστική επίδραση στο εργατικό κίνημα.

Κι όμως, για το προλεταριάτο η επίγνωση του μικροαστικού τρομοκρατικού φαινομένου, σημαίνει ότι κέρδισε την πρώτη μάχη στην κατάσταση της κάμψης. Είναι αυτό που έπραξαν ο Μαρξ και ο Ένγκελς απέναντι στην ιταλική δημοκρατική τρομοκρατία. Από την ανάλυσή τους και τη σκληρή πάλη τους, καθοδηγήθηκε μια ολόκληρη γενιά από διεθνιστές.

Σε αυτές ανατρέχουμε και εμείς, αναδεικνύοντας μια διαφωτιστική σελίδα της κομμουνιστικής παράδοσης που κεντράρει την ιταλική δημοκρατική τρομοκρατία. Σελίδα που καμιά ιστορική μυστικοποίηση και καμιά επίθεση στο μαρξισμό και τον λενινισμό θα κατορθώσει ποτέ να εξαλείψει.

Η ήττα των ευρωπαϊκών επαναστάσεων του 1848 άνοιξε μια μεγάλη περίοδο κάμψης των δημοκρατικών αγώνων. Οι πιο γνωστοί δημοκρατικοί αντιπρόσωποι ούτε καν το αντιλήφθηκαν. Ο Μαρξ και ο Ένγκελς επανερχόμενοι στη μελέτη των αντικειμενικών συνθηκών που καθορίζουν τα επαναστατικά κινήματα, οδηγήθηκαν στα οικονομικά αίτια. Από την ένταση εκείνων των χρόνων και από την ανάγκη απάντησης για την ήττα του 1848, γεννιέται «Το Κεφάλαιο».

Σ' αυτή την «καρπερή δεκαετία», όπως την αποκαλεί ο Μέρινγκ¹, γεννιέται η υλιστική απάντηση στη χρεοκοπία του 1848 και η επιστήμη της επανάστασης ενηλικιώνεται. Αντίθετα, οι δημοκρατικοί εκπρόσωποι, διαποτισμένοι από τον υποκειμενισμό, συνέχιζαν επί χρόνια την προσπάθεια να «κάνουν την επανάσταση». Ελλείπει συνθηκών κάθε προσπάθειά τους έπαιρνε τον χαρακτήρα του πραξικοπήματος και της συνωμοσίας. Πεπεισμένοι ότι έφτανε να εξοντωθούν οι κυβερνήσεις για να προωθηθεί η επανάσταση, κατέληξαν να προωθούν και να οργανώνουν τρομοκρατικές πράξεις ενδυναμώνοντας τους κυβερνώντες. Εναντία στη δημοκρατική τρομοκρατία έπρεπε να παλέψουν οι Μαρξ και Ένγκελς. Εναντία σ' αυτή σχηματίστηκε ο προλεταριακός κομμουνισμός.

Η πάλη ενάντια στην αστική δημοκρατική τρομοκρατία έγινε ένας υποχρεωτικός σταθμός στην πορεία χειραφέτησης του προλεταριάτου. Είναι ένας λίγο γνωστός σταθμός, όπως λίγο γνωστή είναι η ευρωπαϊκή και ιταλική δημοκρατική τρομοκρατία. Και σ' αυτό το πεδίο, ο διαχωρισμός μεταξύ της δημοκρατίας και του κομμουνισμού γίνεται ξεκάθαρος και ιστορικά ανεπίστρεπτος. Είναι εξαιρετικής σπουδαιότητας, επομένως, η αναδρομή στις κρίσεις των ιδρυτών του μαρξισμού για τη δημοκρατική τρομοκρατία που προκάλεσε δεκάδες νεκρούς και ενέπλεξε άνδρες που η «σημερινή δημοκρατία» αναγνωρίζει σαν δικούς της πατέρες-ιδρυτές.

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ (ΕΔΚΕ)

Τον Ιούνιο του 1850 ιδρύθηκε στο Λονδίνο, με πρωτοβουλία του Ματζίνι², η Ευρωπαϊκή Δημοκρατική Κεντρική Επιτροπή. Ήταν μια προσπάθεια να οργανώσει σε διεθνή κλίμακα τους δημοκράτες

¹ Ο Φραντς Μέρινγκ (1846-1919) ήταν επιφανής παράγοντας του εργατικού κινήματος της Γερμανίας, ένας από τους ηγέτες και θεωρητικούς της αριστερής πτέρυγας της γερμανικής σοσιαλδημοκρατίας. Από το 1916 ήταν ένας από τους καθοδηγητές της «Ένωσης Σπάρτακου» μαζί με τον Καρλ Λίμπκνεχτ και τη Ρόζα Λούξεμπουργκ. Είναι συγγραφέας ενός βιβλίου για τη ζωή και τη δράση του Κ. Μαρξ. (Σημείωση της Επιμέλειας του κειμένου).

² Τζιουζέπε Ματζίνι (1805-1872): Ιταλός πολιτικός, δημοσιογράφος και ακτιβιστής υπέρ της ενοποίησης της Ιταλίας. (Σ.τ.Ε.)

μετανάστες³. Σ' αυτή συμμετείχαν Γάλλοι, Γερμανοί, Ιταλοί, Πολωνοί δημοκρατικοί ηγέτες. Είχε μια σύντομη ζωή. Τη διακήρυξή της «Προς τους λαούς», της 22^{ης} του Ιούλη 1850, κριτικάρισαν ο Μαρξ και ο Ένγκελς στο «Δελτίο Μάης-Οκτώβρης 1850» που δημοσιεύτηκε στη «Νέα Εφημερίδα του Ρήνου» V-VI τεύχος. Ας παραθέσουμε μερικά αποσπάσματα απ' αυτή την κριτική που προσδιορίζουν τη συμπεριφορά του μαρξισμού απέναντι στους αντιπροσώπους της αστικής δημοκρατίας:

«...τελευταία όλος ο ευρωπαϊκός λαός *in partibus infidelium*⁴ (των μεταναστών) δέχτηκε μια προσωρινή κυβέρνηση, υπό τη μορφή της ΕΔΚΕ, που αποτελείται από τους Τζιουζέπε Ματζίνι, Λεντρού Ρολέν⁵, Αλμπέρτ Νταρεσίζ (πολωνός) και τον Άρνολντ Ρούγκε⁶... Αν και δεν χρειάζεται να πούμε ποια δημοκρατική συνέλευση (κοντσίλιο) επιφόρτισε αυτούς τους τέσσερις ευαγγελιστές, όμως, δεν θα μπορούσαμε να αρνηθούμε ότι η διακήρυξή τους, περιέχει τα οράματα μεγάλου μέρους της μετανάστευσης και ανακεφαλαιώνει με επαρκή τρόπο τις διανοουμένιστικες κατακτήσεις που αυτή η μετανάστευση οφείλει στις τελευταίες επαναστάσεις». (Μαρξ- Ένγκελς, Άπαντα, *Edizioni Riuniti*, τόμος X).

Η «Νέα Εφημερίδα του Ρήνου», αναφέρει μερικά αποσπάσματα της δημοκρατικής διακήρυξης, η οποία αρνείται τη δυνατότητα της αντικειμενικής και επιστημονικής ανάλυσης της κατάστασης και όπου εκθειάζεται αυτή καθεαυτή η δράση. Ένα ενδεικτικό απόσπασμα του τρόπου σκέψης της ΕΔΚΕ είναι:

«Ζωή που είναι ο λαός σε κίνηση, που είναι το ένστικτο των μαζών, ανυψωμένων σε εξαιρετική δύναμη από την αμοιβαία επαφή,

³ Το κείμενο εννοεί τους εκπατρισμένους, τους εμιγκρέδες. (Σ.τ.Ε.)

⁴ Η έκφραση «*in partibus infidelium*» σημαίνει στα λατινικά «Στις περιοχές των Απίστων». (Σ.τ.Ε.)

⁵ Λεντρού Ρολέν (1807-1874): Γάλλος πολιτικός (Σ.τ.Ε.)

⁶ Άρνολντ Ρούγκε (1802-1880): Γερμανός νεογεγκελιανός αστός ριζοσπάστης. Το 1844 έβγαζε στο Παρίσι μαζί με τον Μαρξ τα περιοδικά «Γερμανογαλλικά Χρονικά». Σύμφωνα ο Μαρξ αποχωρήστηκε από τον Ρούγκε. Στη δεκαετία 1850-1860 ήταν ένας από τους ηγέτες των γερμανών μικροαστών εκπατρισμένων στην Αγγλία. (Σ.τ.Ε.)

από το προφητικό συναίσθημα των μεγάλων πραγμάτων που πρέπει να πραγματοποιήσουν, από την τυχαία και απρόβλεπτη μαγνητική ένωση στους δρόμους. Είναι η δράση που διεγείρει στο μέγιστο βαθμό όλα τα αποθέματα της ελπίδας και της αυταπάρανης, τώρα πνιγμένη».

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ «ΝΕΑΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΟΥ ΡΗΝΟΥ»

Θα ακολουθήσει βαριά η υλιστική κριτική του Μαρξ:

«Όλες αυτές οι πομπώδεις ουτοπίες εκβάλλουν, τέλος, στην τόσο χονδροειδή και φιλισταϊκή ιδέα ότι η επανάσταση χρεοκόπησε λόγω της φιλοδοξίας και ζήλιας των μεμονωμένων ηγετών και λόγω των ασυμφωνιών των διαφόρων θεωρητικών του λαού. Οι συγκρούσεις των διαφόρων τάξεων και ταξικών μερίδων, των οποίων η εξέλιξη και οι φάσεις ανάπτυξης είναι ακριβώς αυτές που δημιουργούν την επανάσταση, για τους ευαγγελιστές μας δεν είναι παρά το άτυχο αποτέλεσμα της ύπαρξης αποκλινόντων συστημάτων, ενώ στην πραγματικότητα αληθεύει το αντίθετο: το αποτέλεσμα της ύπαρξης των ταξικών συγκρούσεων επέρχεται λόγω της ύπαρξης διαφορετικών συστημάτων. Φτάνει αυτό για να καταλάβουμε πως οι συγγραφείς της διακήρυξης αρνούνται την ύπαρξη των ταξικών συγκρούσεων... Εξαιρετική είναι μετά, η ιδέα που έχουν για την κοινωνική οργάνωση: ένα τρέξιμο μαζί στον δρόμο, μια αναταραχή, ένα σφίξιμο του χεριού και το παιχνίδι έγινε.

Γι' αυτούς επανάσταση σημαίνει κυρίως ανατροπή των υπαρχουσών κυβερνήσεων: μ' αυτήν επιτυγχάνεται και η «νίκη». Κίνημα, ανάπτυξη, αγώνες θα σταματήσουν εδώ και υπό την αιγίδα της ΕΔΚΕ που θα διοικεί, θα αρχίσει η χρυσή εποχή της ευρωπαϊκής δημοκρατίας και της διατεταγμένης μόνιμης βλακειάς». (Μαρξ-Ένγκελς ο.π.).

Η διατεταγμένη μόνιμη βλακεία, για να χρησιμοποιήσουμε την καυστική, αλλά πάντα ισχύουσα, φράση του Μαρξ είναι η υποκειμενική αντίληψη της πολιτικής. Οι διακηρύξεις των δημοκρατικών αντιπροσώπων κριτικάρονται σκληρά από τους Μαρξ και Ένγκελς, οι οποίοι καταγγέλλουν την ανικανότητα και τον τυχοδιωκτισμό των Ματζίνι και Σία που προκαλεί σκληρές καταστολές τόσο ενάντια στο κόμμα του Ματζίνι στην Ιταλία, όσο και ενάντια στις πρώτες κομμουνιστικές οργανώσεις στην Ευρώπη.

Οι ιδρυτές του επιστημονικού σοσιαλισμού γδέρνουν το πρησμένο από λόγια δημοκρατικό προσωπείο. Ειρωνεύονται όποιον νομίζει ότι μπορεί να ταράξει τις παγκόσμιες ισορροπίες με συνωμοσίες

και τρομοκρατικές πράξεις. Και όλα αυτά, αφού οι επαναστάσεις του 1848 είχαν αποδείξει πια, στην ανοικτή πάλη μεταξύ των κοινωνικών τάξεων, την ευτέλεια της αστικής δημοκρατίας και του φόβου της για το προλεταριακό κίνημα.

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ΜΑΤΖΙΝΙ

Με την ευκαιρία μιας νέας διακήρυξης των Γάλλων, Γερμανών, Πολωνών δημοκρατικών μεταναστών, ο Μαρξ σε ένα γράμμα του στον Ένγκελς, στις 2 Δεκεμβρίου 1850, έγραφε:

«Αν αυτό δεν είναι καλό για τους κοριούς, δεν ξέρω τι καλύτερο μπορεί να υπάρξει. Όταν διάβασα τη διακήρυξη του Λεντρού Ρολέν, του Ματζίνι, του Ρούγκε κλπ. (...) πίστεψα ότι δεν μπορούσε να υπάρξει τίποτα το πιο κουτό...» (Μαρξ-Ένγκελς, Άπαντα).

Ζητώντας από τον Ένγκελς ένα άρθρο για τους Ιταλούς δημοκράτες, πρόσθετε:

«Δεν μπορείς να πιάσεις από τον γιακά, μια για πάντα, αυτούς τους ψειριάρηδες τους Ιταλούς με την επανάστασή τους, συνδέοντας το θέμα με τα τελευταία γεγονότα του Ματζίνι;...» (ο.π.).

Ακόμα, ο Μαρξ σε ένα γράμμα στον Γιόσεφ Βαϊντεμάγιερ⁷ στις 11 Σεπτεμβρίου 1851 παρατηρούσε:

«Νομίζω ότι η πολιτική του Ματζίνι είναι από τα θεμέλια λαθεμένα. Με την επιμονή του, ώστε η Ιταλία να μπει σε κίνηση τώρα, αυτός παίζει το παιχνίδι της Αυστρίας. Από την άλλη, παραβλέπει να αποταθεί στο κομμάτι εκείνο της Ιταλίας που καταπιέζεται εδώ και αιώνες, στους αγρότες. Έτσι μ' αυτό τον τρόπο προπαρασκευάζει νέα αποθέματα στην αντεπανάσταση. Ο κ. Ματζίνι γνωρίζει μόνο τις πόλεις με τους φιλελεύθερους ευγενείς και τους citoyens éclairés (διαφωτισμένους πολίτες). Φυσικά οι υλικές ανάγκες των ιταλικών αγροτικών πληθυσμών -ξεξουμισμένων και συστηματικά

⁷ Γιόσεφ Βαϊντεμάγιερ (1818-1866): Επαναστάτης μαρξιστής, ασπάστηκε τις ιδέες του Μαρξ και του Ένγκελς, μέλος της Κομμουνιστικής Ένωσης. Ασχολήθηκε με το γράψιμο του χειρογράφου της *Deutsche Ideologie* (Γερμανική Ιδεολογία). (Σ.τ.Ε.)

απονευρωμένων και αποβλακωμένων όπως των Ιρλανδών- είναι πολύ κατώτερες από τη ρητορική υπογραφή των νεοκαθολικών-κοσμοπολίτικων ιδεολογικών διακηρύξεων». (Μαρξ- Ένγκελς, οπ.π.).

Και ο Ένγκελς σε ένα γράμμα του στον Μαρξ, στις 23 Σεπτεμβρίου 1851, συλλαμβάνοντας τον μόνιμο χαρακτήρα της ιταλικής πολιτικής, γράφει:

«Του λοιπού η ιταλική επανάσταση ξεπερνά κατά πολύ τη γερμανική στη φτώχεια των ιδεών και στην πληθώρα των λόγων». (οπ.π.).

Στην «πληθώρα των λόγων» ο Μαρξ και ο Ένγκελς αντιπαραθέτουν την ανάλυση του οικονομικού κύκλου και αντλούν απ' αυτή τα σταθερά σημεία της πολιτικής τους. Μ' αυτό τον τρόπο, αντλούν το 1850 διδάγματα που ισχύουν για μια εικοσαετία. Διδάγματα που οι δημοκρατικοί ηγέτες, επιρρεπείς σε γελοίες συνωμοσίες και σε παράλογες τρομοκρατικές πράξεις και πολιτικές δολοφονίες, δεν ήταν στην ελάχιστη θέση να τα συλλάβουν. Βουτηγμένοι στην ιδεολογία τους, του πρωτεύοντος της πολιτικής⁸ και με την ψευδαίσθηση ότι μπορούν να καθορίσουν την πορεία της ιστορίας, της οποίας αρνούνται τους αντικειμενικούς νόμους συνεχίζουν αυτά τα χρόνια να προπαγανδίζουν την αποτελεσματικότητα της «άμεσης δράσης» και να οργανώνουν από μια συνωμοσία την ημέρα.

Αποτυχημένοι απέναντι στις ρωμαλέες επιστημονικές προβλέψεις του προειδοποιούντος μαρξισμού, μας άφησαν κληρονομιά όχι μόνο το φθόνο τους κατά του κομμουνισμού αλλά και το όνομά τους σε πλατείες και οδούς της Ιταλίας, αλλά και αμνήμονα και κακόπιστα εγγόνια που θα ήθελαν να φορτώσουν σε μας τους μαρξιστές τα βίτσια του σοϊού τους. Η αλληλογραφία του Μαρξ και του Ένγκελς είναι μια παιδαγωγική και διασκεδαστική αποδελτίωση των τρομοκρατικών «προπατορικών αμαρτημάτων» της ιταλικής δημοκρατίας.

«Με τη γενική αυτή άνθιση, μέσα στην οποία οι παραγωγικές δυνάμεις της αστικής κοινωνίας αναπτύσσονται τόσο πλουσιοπάροχα, όσο αυτό είναι γενικά δυνατό μέσα στις αστικές σχέσεις, δεν μπορεί να γίνεται λόγος για πραγματική επανάσταση. Μια τέτοια

⁸ Η αντίληψη του «πρωτεύοντος της πολιτικής» θεωρεί ότι οι πολιτικές συνθήκες είναι η αποφασιστική αιτία της οικονομικής τάξης. (Σ.τ.Ε.)

επανάσταση είναι δυνατή μόνο σε περιόδους που οι δύο αυτοί παράγοντες, οι σύγχρονες παραγωγικές δυνάμεις και οι αστικές παραγωγικές μορφές έρχονται σε αντίφαση μεταξύ τους. Οι λογής-λογής καυγάδες στους οποίους επιδίδονται τώρα οι αντιπρόσωποι των ξεχωριστών ομάδων του ηπειρωτικού κόμματος της τάξεως και εκθέτουν η μια ομάδα στην άλλη, όχι μόνο δεν δίνουν καθόλου αφορμή για νέες επαναστάσεις, μα αντίθετα είναι δυνατοί μόνο γιατί η βάση των σχέσεων είναι προσωρινά τόσο ασφαλής και, κάτι που η αντίδραση δεν το ξέρει, τόσο αστική. Πάνω σ' αυτή τη βάση θα σπάσουν όλες οι προσπάθειες της αντίδρασης να σταματήσει την αστική ανάπτυξη, καθώς κι όλη η ηθική αγανάχτηση κι όλες οι ενθουσιώδεις διακηρύξεις των δημοκρατών. Μια νέα επανάσταση είναι δυνατή μόνο σαν επακόλουθο μιας νέας κρίσης. Είναι όμως τόσο βέβαιη όσο κι αυτή η κρίση». (Μαρξ, «Οι ταξικοί αγώνες στη Γαλλία»).

ΤΡΕΛΟΙ ΚΑΙ ΓΑΪΔΟΥΡΙΑ ΟΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΕΣ

Γράμμα του Μαρξ στον Ένγκελς, 6-5-1852:

«Ένα πράγμα είναι βέβαιο, ότι προσχεδιάζεται ένα κάποιο πραξικόπημα. Ο στρατηγός Κλέπκα αναχώρησε ήδη για τη Μάλτα, με ένα διορισμό στην τσέπη του, που υπογράφεται από τους Κοσούθ⁹-Ματζίνι, οι οποίοι τον τοποθετούν επικεφαλής του ιταλο-ουγγρικού στρατού.

Πιστεύω ότι θα αρχίσουν από τη Σικελία. Αν αυτοί οι κύριοι δεν υποστούν ήττες και χτυπήματα δυο φορές το χρόνο αισθάνονται άσχημα. Ότι η παγκόσμια ιστορία αναπτύσσεται και χωρίς το έργο τους, χωρίς την επέμβασή τους και μιλώ για επίσημη επέμβαση, δεν θέλουν να το παραδεχτούν». (Μαρξ-Ένγκελς, Άπαντα XXXIX).

Και ακόμα το γράμμα του Μαρξ στον Άντολφ Κλάους 10-5-1852:

«Έλαβα εδώ και μια δήλωση αρχής του στρατηγού Κλέπκα, απ' όπου θα δεις ότι και αυτός αρχίζει να αντιδράει στον Κοσούθ. Η κατάληξη αυτής της δήλωσης σημαίνει ότι και ο Κλέπκα θα συμμετάσχει στο πραξικόπημα που προσχεδιάζει ο Ματζίνι. Αν δεν κάνω

⁹ Louis, ή Lajos, Kossuth (1802-1894): Ούγγρος πολιτικός, από τους σημαντικότερους ηγέτες της Ουγγρικής Επανάστασης του 1848-1849. (Σ.τ.Ε.)

λάθος σου έχω γράψει για το σχέδιο των κυρίων Ματζίνι-Κοσούθ κλπ. να κάνουν πραξικόπημα. Τίποτα δεν θα ήταν πιο ευνοϊκό για τις μεγάλες δυνάμεις και ειδικά για τον Βοναπάρτη, τίποτα δεν θα μπορούσε να τους ευνοήσει περισσότερο». (Μαρξ-Ένγκελς, Άπαντα XXXIX).

Ο Μαρξ στον Ένγκελς, γράμμα 30-8-1852:

«Γνωρίζω από σίγουρη πηγή ότι αυτός ο τρελόγερος του Λελέουλ και ο Θαντάους Γκορτζόβσκι, βρέθηκαν εδώ σαν αντιπρόσωποι της πολωνικής «Συγκέντρωσης». Πρότειναν στον Κοσούθ και στον Ματζίνι ένα εξεγερτικό σχέδιο, του οποίου ρίνος (άξονας) είναι η συνεργασία του Βοναπάρτη. Αυτοί οι γερο-γάιδαροι συνωμότες όλο και «ξανατσιμπάνε». Σαν πράκτορα εδώ έχουν και είχαν έναν κάποιον κόμη του Λανκοράνσκι ή κάτι τέτοιο. Αυτός ο νέος είναι ένας Ρώσος πράκτορας και το εξεγερτικό τους σχέδιο είχε την τιμή να διορθωθεί προηγουμένως στην Πετρούπολη».

Η ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΤΟΥ ΜΙΛΑΝΟΥ

Στην Ιταλία, μετά το 1849, οι Αυστριακοί ξαναοργάνωσαν τη στρατιωτική τους δύναμη στο Βένετο και στη Λομβαρδία και κυρίως στο Μιλάνο. Ο Φ. Ένγκελς υπολόγιζε σε 120.000 άνδρες την αυστριακή στρατιωτική παρουσία στην Ιταλία εκείνη την περίοδο και θεωρούσε αδύνατη μια στρατιωτική εξέγερση αν δεν επιδρούσαν σπουδαία εξωτερικά γεγονότα (ρήξη στην ισορροπία των δυνάμεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οικονομική κρίση). Ο Ματζίνι δεν λάμβανε υπόψη του αυτά τα γεγονότα και νόμιζε ότι με μια αρχική επιτυχία μπορούσε να πυροδοτήσει μια νέα επαναστατική πυρκαγιά: μαζί με το Μιλάνο μια εξέγερση στο κράτος της Ρώμης και στη Σικελία. Επομένως με βάση τις ειδήσεις που προέρχονταν από τους μετανάστες αποφάσισε να δώσει το έναυσμα στην εξέγερση του Μιλάνου. Στις 6 Φεβρουαρίου 1853, κατά τη διάρκεια της ελεύθερης εξόδου της αυστριακής φρουράς, έπρεπε να επιτεθούν ξαφνικά με μαχαίρια στις φρουρές των στρατοπέδων και της πόλης και να καταλάβουν τις αποθήκες όπλων. Οι Αυστριακοί πράγματι αιφνιδιάστηκαν, αλλά η επίθεση έγινε με ανεπαρκείς και διασκορπισμένες δυνάμεις και έτσι απέτυχε άδοξα. Μετά απ' αυτή την αποτυχία, το κόμμα του Ματζίνι περιέπεσε οριστικά σε κρίση.

Ο Μαρξ και ο Ένγκελς υποστήριζαν το προτσές της ιταλικής ενοποίησης. Υποστήριζαν επομένως το δημοκρατικό κίνημα, επιση-

μαίνοντας όμως, όλα τα ελαττώματά του. Παρ' όλα αυτά, δημόσια, ήταν υποχρεωμένοι να είναι περισσότερο συγκαταβατικοί. Για το επεισόδιο του Μιλάνου, ο Μαρξ γράφει στην αμερικάνικη εφημερίδα «New York Daily Tribune»:

«Η εξέγερση του Μιλάνου είναι σημαντική σαν ένα σύμπτωμα της επαναστατικής κρίσης που καλύπτει όλη την ευρωπαϊκή ήπειρο και άξια θαυμασμού σαν μια ηρωική πράξη μιας χούφτας προλετάρων που οπλισμένοι μόνο με μαχαίρια είχαν το κουράγιο να επιτεθούν σε μια πόλη και σ' ένα στρατό 40.000 ανδρών, από τους καλύτερους της Ευρώπης, ενώ τα παιδιά του Μαμόνε χόρευαν και τραγουδούσαν μέσα στα δάκρυα και στο αίμα του βασανισμένου και ταπεινωμένου έθνους τους. Αλλά σαν μεγάλο φινάλε της αιώνιας συνωμοσίας του Ματζίνι, των φαναρόνικων διακηρύξεών του ενάντια στο γαλλικό λαό, είναι ένα αποτέλεσμα κακομοίρικο.

Πρέπει να υποθέσουμε ότι από τώρα και στο εξής παίρνουν τέλος οι ξαφνικές επαναστάσεις, *revolutions improvisées*, όπως τις αποκαλούν οι Γάλλοι. Πού ακούστηκε ότι οι μεγάλοι αυτοσχεδιαστές είναι και μεγάλοι ποιητές; Στην πολιτική γίνεται όπως και στην ποίηση. Οι επαναστάσεις δεν γίνονται ποτέ κατά παραγγελία. Μετά την τρομερή εμπειρία του '48 και '49 χρειάζεται κάτι περισσότερο από τις γραπτές διακηρύξεις που έγιναν από αρχηγούς οι οποίοι βρίσκονται μακριά για να προκαλέσουν εθνικές επαναστάσεις». («New York Daily Tribune» 8-5-1853).

Και σ' ένα άλλο άρθρο:

«Οι φίλοι του Ματζίνι βεβαιώνουν τώρα ομόφωνα ότι η εξέγερση του Μιλάνου επιβλήθηκε σ' αυτόν και τους συνεταίρους του από περιστάσεις που δεν ήταν σε θέση να ελέγξουν. Αλλά, απ' τη μια πλευρά είναι σύμφυτο στη φύση των συνωμοσιών να παρασύρονται σε πρόωμη έκρηξη από προδοσία ή από τύχη. Απ' την άλλη, αν επί τρία χρόνια εσείς φωνάζετε δράση, δράση, δράση, αν το επαναστατικό λεξιλόγιό σας περιορίζεται σε μια μόνο λέξη «εξέγερση», δεν μπορείτε να διατηρήσετε αρκετό κύρος ώστε να δώσετε κάποια στιγμή την εντολή:

Δεν θα πρέπει να είναι μια εξέγερση». («New York Daily Tribune» 4-4-1853).

Τέλος, για να κλείσουμε το θέμα:

«Ο ημερήσιος τύπος του Λονδίνου εκδηλώνει με μεγάλη έπαρση, όλη τη φρίκη του και την ηθική ντροπή του για τη διακήρυξη του Ματζίνι που βρέθηκε στην κατοχή του Φελίπε Ορσίνι, αρχηγού της Ομάδας 2, η οποία προοριζόταν να ξεγερωθεί στη Λουνιγκιάννα, περιοχή που περιλαμβάνει μέρος των εδαφών της Μόντενας και Πάρμας και του βασιλείου του Πιεμόντε. Σ' αυτή τη διακήρυξη παροτρύνεται ο λαός να «δράσει ξαφνικά, όπως ο λαός του Μιλάνου προσπάθησε και θα προσπαθήσει ακόμα να κάνει».

Η διακήρυξη λέει επομένως ότι «Το μαχαίρι, αν χτυπήσει ξαφνικά χτυπάει το στόχο, προσφέρει μια καλή υπηρεσία και παίρνει τη θέση του τουφεκιού». (...) Κατά τη γνώμη μου ο Ματζίνι σφάλει (...) στο όνειρό του μιας ιταλικής επανάστασης, η οποία, σύμφωνα με τον ίδιο, θα πρέπει να πραγματοποιηθεί όχι χάριν των ευνοϊκών δυνατοτήτων που προσφέρουν οι ευρωπαϊκές περιπλοκές, αλλά χάριν της ατομικής δράσης των Ιταλών συνωμοτών που δρουν ξαφνικά». (*New York Daily Tribune* 12-12-1853).

ΤΟ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΚΥΜΑ ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ '50

Η αποτυχία της εξέγερσης το '53 δημιούργησε τη ρήξη στο κόμμα του Ματζίνι αλλά δεν μετατόπισε χιλιοστό την πεποίθησή του, ότι μπορούσε να συνεχίσει τις εξεγερτικές προσπάθειες στην Ιταλία.

Όπως είχε πει ο Μαρξ «αν φωνάζετε επί 3 χρόνια δράση, δράση, δράση», τότε θα έχετε δράση. Λίγο έλειψε να τιναχθεί στον αέρα η Παναγία των Παρισίων και ο Ναπολέων ο Τέταρτος. Ένα μεγάλο μέρος των «εξεγερτικών» δημοκρατικών δεν ακολούθησε τον Ματζίνι και μηχανορραφούσε με τον Καβούρ¹⁰. Οι σκληροί αντί με λεφτά και πλοία, συνέχισαν με βόμβες και μαχαίρια. Δεν υπάρχει τίποτε το καινούργιο κάτω απ' τον ωραίο ήλιο της Ιταλίας.

Το 1856 στη Σικελία, έγινε η προσπάθεια του Μαρκήσιου Μπεντιβέγκα στο Μετσογιούζο και στο Βιλαφράτι. Αλλά το πιο σπουδαίο και καταστροφικό γεγονός υπήρξε η εκστρατεία στο Σάπρι, του Κάρλο Πιζακάνε¹¹ και η εξεγερτική προσπάθεια στην πόλη της Γένοβας όπου ο Ματζίνι οδήγησε σε καταστροφή τις εργατικές ε-

¹⁰ Καμίλο Μπέντσο κόμης του Καβούρ (1810-1861): Ιταλός πολιτικός, πρωτεργάτης της ιταλικής ενοποίησης. (Σ.τ.Ε.)

¹¹ Κάρλο Πιζακάνε (1818-1857): Ιταλός δημοκράτης επαναστάτης του 19ου αιώνα, σοσιαλιστής και πατριώτης, αγωνιστής του «Risorgimento», δηλαδή της ιταλικής ενοποίησης. (Σ.τ.Ε.)

νώσεις της αλληλοβοήθειας που καθοδηγούνταν από οπαδούς του, το καλοκαίρι του 1857. Από το 1853 ως το 1856 έγιναν τέσσερις εξεγερτικές προσπάθειες στην περιοχή της Λουνιγκιάννας. Πρέπει όμως, να παίρνουμε πάντα υπόψη, ότι σ' αυτές ενεπλέκοντο περιορισμένες ομάδες συνωμοτών. Σ' αυτό το σημείο ο Μαρξ απαύδησε και στις 6 του Ιούλη 1857 γράφει στον Ένγκελς:

«Το πραξικόπημα του Ματζίνι είναι ακριβώς της παλιάς παραδοσιακής μορφής. Αν τουλάχιστον αυτό το γαϊδούρι δεν είχε βάλει στη μέση τη Γένοβα!» (Μαρξ-Ένγκελς, Άπαντα XL).

Οι ίδιες οι βιογραφίες μερικών αντιπροσώπων του Κόμματος Δράσης (το κόμμα του Ματζίνι) και των παραφυάδων του, εκθέτουν τη δραστηριότητα της δημοκρατικής τρομοκρατίας. Αυτή χαρακτηρίστηκε από πολυάριθμες απόπειρες, πραξικοπήματα, τρομοκρατικές πράξεις με νεκρούς και τραυματίες. Ανάμεσά τους, θα μπορούσαμε να υπενθυμίσουμε την παρά λίγο απόπειρα ενάντια στο βασιλιά Κάρολο Αλμπέρτο το 1833 από μέρους των ματζινικών Αντόνιο Γκαλένγκα και Λουίτζι Αμεντέο Μελεγκάρι που μπήκαν και οι δύο στη «Νεαρή Ιταλία»¹² μετά από τα συνθήματα του 1831. Ο Μελεγκάρι έγινε το 1848 γραμματέας της κυβέρνησης Ρατάτζι¹³, γερουσιαστής το 1862, υπουργός των Εξωτερικών του Ντε Πρέτις το 1876. (Στοιχεία από το «Λεξικό της Εθνικής Παλιγενεσίας» εκδ. Vallerdi Μιλάνο 1930).

Η απόπειρα κατά του Λουίτζι Φιλίππο εκ μέρους του Τζιουζέππε Φιέσκι, μέλους της Ένωσης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, έγινε στις 28 του Ιούλη του 1835: αυτός πέταξε μια βόμβα που προκάλεσε 15 νεκρούς και 50 τραυματίες.

Και ο Φραγκίσκο Κρίσπι, που μετά από το 1877 έγινε δύο φορές υπουργός εσωτερικών και δύο φορές πρωθυπουργός, ήταν συνεργάτης του Ματζίνι στη δεκαετία του '50. Ένας από τους βιογράφους του, ο Σέρτζιο Ρομάνο γράφει:

¹² «Νεαρή Ιταλία» («Giovane Italia»): Επαναστατικό πατριωτικό κίνημα με επικεφαλής τον Τζιουζέππε Ματζίνι. (Σ.τ.Ε.)

¹³ Urbano Rattazzi (1808-1873): Ιταλός πολιτικός του κόμματος των Φιλελευθέρων. Αργότερα συμμετείχε στη συμμαχία μεταξύ των μετριοπαθών της Δεξιάς και της Αριστεράς, γνωστή ως *connubio*. (Σ.τ.Ε.)

«Άλλοι, τέλος ... τον κατηγορήσαν ότι ήταν ένας επικίνδυνος δυναμιτιστής (στο Παρίσι 1856-1858). Από την κατηγορία αυτή υπεράσπισε τον εαυτό του με αξιοπρέπεια υπενθυμίζοντας ότι οι μηχανορραφίες και συνωμοσίες εκείνων των χρόνων δημιούργησαν την Ιταλία.» (Σέρτζιο Ρομάνο, «Κρίσιπ: Σχέδιο μιας διχτατορίας», εκδ. Bompiani 1973).

«Πριν από τη βάπτιση του γιου του Ναπολέοντα του III αναφέρει ακόμα ο Ρομάνο- (...) ένας γάλλος εργάτης έγραψε στον Ματζίνι για να του προτείνει να ανατινάξει την Παναγία των Παρισίων την ημέρα της τελετής με εκρηκτικό που θα τοποθετείτο στις κατακόμβες κάτω από τον καθεδρικό ναό, των οποίων αυτός γνώριζε την ύπαρξη. Ο Ματζίνι πληροφόρησε τον Κρίσιπ και τον επιφόρτισε να έλθει σε επαφή με τον εργάτη για να μελετήσει τις προθέσεις. Ο Κρίσιπ πήγε σ' αυτόν. Στο 5ο πάτωμα μιας λαϊκής κατοικίας του Φώμπουργκ στο Σαν Αντουάν, βρήκε τον εν λόγω άνδρα διαυγή, ήσυχο που μιλούσε για το σχέδιό του με μια απάθεια, σα να μιλούσε για ένα εμπορικό σχέδιο, για μια πρωτοβουλία καλής πράξης... Πριν να φύγει (για την Ιταλία και Σικελία τον Ιούλιο του 1859), πήγε στον Ματζίνι για τις τελευταίες οδηγίες. Ο τελευταίος του έδωσε, φαίνεται, το μοντέλο της βόμβας που ο Ορσίνι είχε χρησιμοποιήσει ενάντια στο Ναπολέοντα τον III ... Έφτασε στη Μεσίνα στις 26 Ιουλίου και αμέσως συγκέντρωσε τους φίλους για να τους μάθει τη χρησιμοποίηση της βόμβας του Ορσίνι. Ήταν μια σιδερένια μπάλα, γεμάτη μαύρη σκόνη που είχε πολλά καψύλια δεμένα στο εξωτερικό της. Έφτανε να την πετάξεις κάτω: «από όποιο μέρος και να πέσει, το καψύλιο κτυπιέται και η φλόγα μεταδίδεται στη σκόνη και έτσι εκρήγνυται η βόμβα, γίνεται θραύσματα και όσοι βρίσκονται γύρω τραυματίζονται». Δίδαξε την κατασκευή της στους πατριώτες της Μεσίνας, Κατάνιας, Συρακούσας και Παλέρμου...» (ο.π.)

Η απόπειρα των Φελίσε Ορσίνι, Τζιουζέπε Πιέρι, Κάρλο ντε Ρούντιο, Αντόνιο Γκομέζ (όλοι ματζινικής προέλευσης), ενάντια στο Ναπολέοντα τον III, έγινε στις 14 Δεκεμβρίου 1857. Αυτοί πέταξαν τρεις βόμβες στο πέρασμα της αυτοκρατορικής άμαξας. Αποτέλεσμα: 8 νεκροί και 150 τραυματίες μεταξύ της σωματοφυλακής και του πλήθους. (Τζιόρτζιο Καντελόρο «Ιστορία της Σύγχρονης Ιταλίας» IV).

Η ιδεολογία της «δημοκρατικής θέλησης», εκτίθεται με σαφήνεια από τον ίδιο τον Ματζίνι, τόσο στο δεκαπενθήμερο «Σκέψη και

Δράση», όσο και σε διακηρύξεις. Σ' ένα απ' αυτά, του 1858, διαβάζουμε:

«Ποιο πρέπει να είναι σήμερα το σύνθημα, η πολεμική κραυγή για το κόμμα; Η απάντηση είναι απλή: περιέχεται σε μια μόνο λέξη: δράση... Οι δυνάμεις του κόμματος αριθμητικά αυξήθηκαν, αλλά η ενότητα του κόμματος δεν επιτεύχθηκε. Μερικές μειοψηφίες, συγκροτημένες, αποδεικνύουν με μια αστείρευτη ζωτικότητα και με την τρομοκρατία που προκαλούν στον εχθρό, ποια είναι η δύναμη μιας θετικής, πρακτικής και οριστικής ένωσης...» (Τζ. Ματζίνι «Ανέκδοτα και εκδομένα γραπτά»).

ΤΟ ΠΡΩΤΕΥΟΝ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΩΤΕΥΟΝ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

Εκείνη την περίοδο οι Μαρξ και Ένγκελς τονίζουν πολλές φορές τις θέσεις τους για τη δημοκρατική τρομοκρατία και ειδικά την ιταλική. Ο Ματζίνι θεωρητικοποιούσε την «τρομοκρατία που προκαλούν στον εχθρό» οι «συγκροτημένες μειοψηφίες».

Ο Μαρξ και ο Ένγκελς σ' ολόκληρη τη ζωή τους, πάλεψαν ενάντια σ' αυτή την υποκειμενική αντίληψη της πολιτικής, ενάντια σ' αυτή τη σεχταριστική αντίληψη. Εργάστηκαν για μια κοινωνική επανάσταση που έχει για πρωταγωνιστή όχι μια «μειοψηφία» που εμπνέει «τρόμο», αλλά την τάξη του προλεταριάτου, τη μάζα των εκμεταλλευόμενων.

Σ' ένα άρθρο της «New York Daily Tribune» στις 11-9-1858, ο Μαρξ γράφει για τον Ματζίνι:

«Μέχρι τώρα αυτός θεωρήθηκε σαν ο ηγέτης των ρεπουμπλικάνων φορμαλιστών της Ευρώπης. Σκυμμένοι αποκλειστικά πάνω στις πολιτικές μορφές του κράτους αυτοί ούτε έριξαν μια ματιά στην κοινωνική οργάνωση πάνω στην οποία στηρίζεται το πολιτικό εμποικδομήμα: Περήφανοι για τον ψεύτικο ιδεαλισμό τους απαξιούν να λάβουν γνώση της οικονομικής πραγματικότητας. Τίποτα δεν είναι πιο εύκολο από το να είσαι ιδεαλιστής για λογαριασμό τρίτων. Ένας χορτάτος μπορεί εύκολα να κοροϊδεύει τον υλισμό των πεινασμένων που ζητούν ένα χυδαίο κομμάτι ψωμί αντί για ανώτερες ιδέες. Οι τριουμβίροι¹⁴ της Δημοκρατίας της Ρώμης σε μια κατάστα-

¹⁴ Οι τρεις άνδρες που μοιράζονται τη δημόσια διοίκηση ή την πολιτική εξουσία στη Ρώμη. (Σ.τ.Ε.)

ση δουλείας περισσότερο εξοργιστική από εκείνη των προγόνων της Αυτοκρατορικής Ρώμης, ούτε το σκέφτηκαν δεύτερη φορά όταν επρόκειτο να συζητήσουν για τη μετάπτωση της αγροτικής νοοτροπίας».

Σ' ένα γράμμα του στον Ένγκελς στις 14-3-1869, γράφει για τη γερμανική δημοκρατία:

«Ο άνθρωπος της «Zukunft» είναι απεριόριστα πιο έξυπνος και πιο προικισμένος με βορειογερμανική λογική. Αλλά και σ' αυτόν βρίσκεται η *upshot*¹⁵ ότι οι εργάτες πρέπει κατά ένα μεγάλο βαθμό να βγάλουν τα κάστανα από τη φωτιά για λογαριασμό των δημοκρατικών κυριών και να μην ασχοληθούν τώρα με τις Τρέιντ-Γιούνιονς». (*Μαρξ-Ένγκελς, Άπαντα XLIII*).

Οι συνωμοσίες, οι απόπειρες, τα πραξικοπήματα εξακολουθούν. Αυτά είναι ανοιχτά σε προβοκάτσιες παντός είδους. Αναμιγνύεται συχνά η αστυνομία του Ναπολέοντα του III, που τα χρησιμοποιεί για να καταστείλει τους σοσιαλιστές εργάτες του Παρισιού που ανήκουν στην I Διεθνή. Ο Μαρξ και ο Ένγκελς, στο έργο της υπεράσπισης της εργατικής οργάνωσης, βλέπουν το επικίνδυνο των τρομοκρατικών ενεργειών και ξεσκεπάζουν τη χρησιμοποίηση που κάνουν τα αστικά κόμματα στη μεταξύ τους πάλη.

Ο Μαρξ γράφει στον Ένγκελς στις 7-5-1870:

«Αν αυτή η *plot* (συνωμοσία) για τη δολοφονία του Μπραντιγκέ (υποκοριστικό του Ναπολέοντα III), δεν είναι μια απλή επινόηση της αστυνομίας, είναι βέβαιο ότι πρόκειται για τη μεγαλύτερη ηλιθιότητα. Ευτυχώς που ο *empire* (αυτοκράτορας) δεν σώζεται ούτε και τη βλακεία των εχθρών του». (*ο.π.*)

Την επομένη ο Ένγκελς απαντάει στον Μαρξ:

«... Με τη φάρσα της συνωμοσίας ο κ. Πιέτρι (αρχηγός της Αστυνομίας του Παρισιού από το 1866 ως το 1870) μου φαίνεται ότι το παράκανε. Σ' αυτές τις παλιές ηλίθιες φάρσες στο τέλος δεν πιστεύουν ούτε οι αστυνομικοί. Είναι αλήθεια πολύ όμορφο. Αυτός ο κακομοίρης ο Βοναπάρτης έχει μια σίγουρη λύση για κάθε αρρώστια.

¹⁵ Η λέξη *upshot* σημαίνει κατάληξη (τελικό συμπέρασμα). (Σ.τ.Ε.)

Προκειμένου για το δημοψήφισμα έχει ανάγκη να δώσει μια μεγάλη δόση στο λαό από απόπειρα, όπως ένας τσαρλατάνος γιατρός αρχίζει μια μεγάλη θεραπεία δίνοντας ένα καθαρτικό». (ο.π.).

**ΟΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ
ΚΟΜΜΟΥΝΑ ΤΟΥ ΠΑΡΙΣΙΟΥ,
ΤΗ ΜΑΖΙΚΗ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ
ΚΑΙ ΟΧΙ ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΜΙΑΣ ΜΥΣΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ**

Όταν απέναντι στις συνέπειες ενός πολέμου, οι εργαζόμενοι του Παρισιού ξεγεύονται μαζικά και ανακηρύσσουν την Κομμούνα του Παρισιού, πολλοί δημοκράτες τους καταδικάζουν. Οι τελευταίοι, έτοιμοι να χρησιμοποιούν βόμβες και μαχαίρια για την «πολιτική επανάσταση» υποχωρούν μπροστά στην «κοινωνική επανάσταση». Θεωρητικοποιούν την «πολιτική δολοφονία» ενάντια στους «τυράννους», αλλά στέκουν έντρομοι μπροστά στη βία των προλεταριακών μαζών.

Η αστική δημοκρατία χρησιμοποίησε τις προλεταριακές μάζες στους αγώνες της ενάντια στην αριστοκρατία, αλλά μόλις αυτές κατέβηκαν στο πεδίο για τα δικά τους αυτόνομα οικονομικά ταξικά συμφέροντα, τις καταπολέμησε.

Στο άρθρο «Η Κομμούνα της Γαλλίας» ο Ματζίνι υποστήριξε:

«Αν εφαρμοστεί η διάταξη της Κομμούνας, θα πισωγυρίσει στον Μεσαίωνα τη Γαλλία και θα της κλέψει, όχι για χρόνια, αλλά για αιώνες, κάθε ελπίδα ανάστασης ... Θα οδηγήσει στον απροσδιόριστο διαμελισμό των εξουσιών ... και επομένως στην απόλυτη άρνηση του έθνους ...» (Από το εβδομαδιαίο περιοδικό «Η Ρώμη του λαού» 26-4-1871).

Αυτός απευθυνόταν στους Ιταλούς εργάτες, ενάντια στη Διεθνή:

«Στους Ιταλούς εργάτες ... Μέσα στο κανονικό κίνημα των ανθρώπων της εργασίας, ξεπήδησε μια οργάνωση που απειλεί να του ψευτίσει το στόχο, τα μέσα και το πνεύμα με το οποίο μέχρι τώρα εμπνέεσθε και με το οποίο μόνο μπορείτε να πετύχετε τη νίκη. Μιλάω για τη Διεθνή». (ο.π.)

Ο ίδιος ο Ματζίνι το Μάη του 1871, είχε αποκαλέσει τη Διεθνή «γνωστή για τον υποκινητικό της ρόλο που έπαιξε στο Παρίσι».

Μέσα στο γενικό συμβούλιο της Διεθνούς οι επιθέσεις του Ματζίνι ήταν γνωστές και καταπολεμήθηκαν. Στη συγκέντρωση της 6-6-1871 μίλησε γι' αυτές ο Κ. Μαρξ:

«Το γεγονός δεν ήταν γνωστό όπως θα έπρεπε να είναι, αλλά ο Ματζίνι ήταν πάντα αντίθετος στο εργατικό κίνημα. Κατάγγειλε τους εξεγεγερμένους του Ιούνη του 1848 και ο Λουί Μπλαν¹⁶ ... του απάντησε.

Όταν ο Πιέρ Λερού -που είχε μια πολυάριθμη οικογένεια- βρήκε μια θέση στο Λονδίνο, ο Ματζίνι ήταν ο άνθρωπος που τον κατάγγειλε. Στην ουσία ο Ματζίνι με τον αρχαίο ρεπουμπλικανισμό του, δεν γνώριζε τίποτα και δεν έκανε τίποτα. Στην Ιταλία δημιούργησε έναν στρατιωτικό δεσποτισμό με την κραυγή του για την εθνότητα. Γι' αυτόν το κράτος, πράγμα φανταστικό, ήταν τα πάντα και η κοινωνία -που ήταν μια πραγματικότητα- δεν ήταν τίποτα. Όσο πιο γρήγορα ο λαός θα περιφρονήσει αυτόν τον άνθρωπο, τόσο το καλύτερο». (ο.π.)

ΜΙΑ ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ 1878

Καταλήγουμε αναφερόμενοι σε μια συζήτηση του Μαρξ με τον Άγγλο χαρτιστή¹⁷ George Julian Harney, που έγινε το Δεκέμβριο του 1878.

Σ' αυτήν, ο ιδρυτής του επιστημονικού κομμουνισμού αποδειχνει ακόμα μια φορά το ανώφελο των τρομοκρατικών πράξεων.

Ερώτηση: «Οι σοσιαλιστές θεωρούν τη δολοφονία και το χυμένο αίμα αναγκαία μέσα για την πραγματοποίηση των αρχών τους;»

Απάντηση: «Κανένα μεγάλο κίνημα δεν γεννήθηκε χωρίς να χυθεί αίμα, ούτε ένα. Οι Ενωμένες Πολιτείες της Αμερικής έφτασαν στην ανεξαρτησία τους χύνοντας αίμα. Ο Ναπολέων κατέκτησε τη Γαλλία με αιματηρές ενέργειες και ηττήθηκε με τον ίδιο τρόπο. Η

¹⁶ Ζαν Σάργλ Λουί Μπλαν (1811-1882): Γάλλος ιστορικός και πολιτικός. Ουτοπικός σοσιαλιστής. Μετά την παρισινή επανάσταση του 1848 και την ανακήρυξη της «Δεύτερης Δημοκρατίας» συμμετείχε στην προσωρινή κυβέρνηση. (Σ.τ.Ε.)

¹⁷ Οι Χαρτιστές ήταν ένα κίνημα πολιτικής και κοινωνικής μεταρρύθμισης στο Ηνωμένο Βασίλειο κατά τα μέσα του 19ου αιώνα. Πήρε το όνομά του από τον Χάρτη του Λαού του 1838 που όριζε τους στόχους του κινήματος. (Σ.τ.Ε.)

Ιταλία, η Αγγλία, η Γερμανία και κάθε άλλη χώρα μας δίνουν ανάλογα παραδείγματα. Η δολοφονία μετά, το γνωρίζουν όλοι, δεν είναι τίποτα το καινούργιο. Ο Ορσίνι προσπάθησε να δολοφονήσει τον Ναπολέοντα, αλλά οι βασιλιάδες σκότωσαν περισσότερους ανθρώπους από οποιονδήποτε άλλο. Οι Ιησουίτες σκότωσαν, οι πουριτανοί που καθοδηγούνταν από τον Κρόμγουελ¹⁸ σκότωσαν και αυτά πολύ πιο πριν από τότε που ακούστηκε να μιλάνε για τους σοσιαλιστές. Σήμερα όμως, ρίχνουν στους σοσιαλιστές την ευθύνη κάθε απόπειρας ενάντια στους βασιλιάδες και στους πολιτικούς. Και όμως, αυτή τη στιγμή οι σοσιαλιστές νοσταλγούν με λύπη το θάνατο του Γερμανού αυτοκράτορα που είναι χρησιμότετος στη θέση του. Όσο για τον Βίσμαρκ¹⁹ πρόσφερε στο κίνημά μας, περισσότερο από κάθε άλλον γιατί οδηγεί τα πράγματα στην απελπισία». («Συζητήσεις με τους Μαοξ και Ένγκελς», εκδ. Einaudi).

«Lotta Comunista», φ. 93, 1978.

¹⁸ Ο Όλιβερ Κρόμγουελ (1599-1658) ήταν Άγγλος στρατιωτικός και πολιτικός ηγέτης που ανέλαβε τα ηνία της Μεγάλης Βρετανίας κατά την περίοδο 1653-1658, ύστερα από την εκτέλεση του βασιλιά Καρόλου Α΄ της Αγγλίας και ύστερα από τον Αγγλικό Εμφύλιο Πόλεμο. Έγινε ευρύτερα γνωστός για τη συντηρητική πουριτανική πολιτική που ακολουθούσε καθώς και για την προσάρτηση της Σκωτίας και της Ιρλανδίας στη Βρετανική Κοινοπολιτεία. (Σ.τ.Ε.)

¹⁹ Βίσμαρκ, Όττο Έντουαρντ Λεοπόλντ (1815-1898): Κρατικός παράγοντας και διπλωμάτης της Πρωσίας και της Γερμανίας, ο πρώτος καγκελάριος της Γερμανικής Αυτοκρατορίας, που επονομάστηκε «σιδηρούς καγκελάριος». Το 1862 ήταν πρωθυπουργός και υπουργός εξωτερικών της Πρωσίας. Βασικός σκοπός του Βίσμαρκ ήταν να συνενώσει «δια πυρός και σιδήρου» τα μικρά και σκόρπια γερμανικά κράτη και να δημιουργήσει μια ενιαία γερμανική αυτοκρατορία κάτω από την ηγεμονία της Πρωσίας. (Σ.τ.Ε.)